

บทคัดย่อ

การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหนึ่งในเป้าหมายของการดำเนินนโยบายทางเศรษฐศาสตร์มหภาค ที่ภาครัฐบาลให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก สำหรับประเทศไทยเงินทุนไหลเข้าสุทธิจากต่างประเทศมีบทบาทสำคัญมากในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ เพราะระดับเงินออมภายในประเทศมีไม่เพียงพอต่อการลงทุนจึงจำเป็นต้องอาศัยเงินทุนจากต่างประเทศ ดังนั้นวัตถุประสงค์ในการศึกษาเรื่องนี้คือ หนึ่งเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายเงินในดุลบัญชีเงินทุนของประเทศไทย และ สอง เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายเงินในดุลบัญชีเงินทุนของประเทศไทยระหว่างภาคเอกชน และภาคทางการ ทั้งนี้เพื่อให้ภาคเอกชนใช้เป็นแนวทางในการคาดคะเนการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ และส่วนภาคทางการใช้เป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายการเงินให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐศาสตร์มหภาค

การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายเงินในดุลบัญชีเงินทุนของประเทศไทย ใช้ข้อมูลทศนิยมแบบอนุกรมเวลาเป็นรายเดือน ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ ระหว่างเดือนมกราคม ปี พ.ศ.2536 ถึง เดือนธันวาคม ปี พ.ศ.2544 รวมทั้งหมด 108 เดือน โดย ใช้วิธีการทางเศรษฐมิติสร้างสมการถดถอยเชิงซ้อน เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด

ผลการศึกษาแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ หนึ่ง ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายเงินในดุลบัญชีเงินทุนของประเทศไทย พบว่า ความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา ความแตกต่างของอัตราเงินเฟ้อระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนย้ายเงินในดุลบัญชีเงินทุนของประเทศไทยในทิศทางเดียวกัน อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทต่อเงิน 1 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา มีความสัมพันธ์กับการเคลื่อนย้ายเงินในดุลบัญชีเงินทุนของประเทศไทยในทิศทางตรงกันข้าม ส่วนความแตกต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา และความแตกต่างของดัชนีราคาหลักทรัพย์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับการเคลื่อนย้ายเงินในดุลบัญชีเงินทุนของประเทศไทย เนื่องจากช่วงเวลาที่ศึกษาเป็นช่วงที่ประเทศไทยมีปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ ส่วนที่ สอง เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเคลื่อนย้ายเงินในดุลบัญชีเงินทุนของประเทศไทย ระหว่างภาคเอกชนและภาคทางการพบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจสามารถอธิบายการเคลื่อนย้ายเงินในดุลบัญชีเงินทุนของภาคเอกชนได้ ส่วนการเคลื่อนย้ายเงินในดุลบัญชีเงินทุนของภาคทางการปัจจัยทางเศรษฐกิจไม่สามารถอธิบายได้

Research Title : The Impact of Factors on Money Flows in Capital and Financial Account of Thailand

Abstract

Economic growth is considered to be a goal of macroeconomic policy which the government sector places the most importance on. Foreign net import capital inflows play a vital role in economic growth of Thailand because domestic saving level is inadequate for investment. This study aims to (1) examine factors affecting money flows in capital and financial account of Thailand and to (2) compare factors affecting money flows in capital account between private and government sectors. The findings of this study can be used as a guideline for predicting international capital flows. Also, they can be served as a plan for government sector in carrying out monetary policy in order to achieve macroeconomic goals.

This study was based on monthly time series secondary data. The period of collecting data contained 108 months starting from January 1993 to December 2002 using econometric multiple regression analysis to investigate the coefficients of independent variables that significantly affected dependent variables through ordinary least square.

The findings of this study are divided into two parts. The first part indicates the findings of factors affecting money flows in capital and financial account of Thailand. It is found that the difference of economic growth rates as well as the difference of inflation rates between Thailand and America is positively correlated with money flows in capital and financial account of Thailand. Exchange rate of baht per dollar is negatively correlated with money flows in capital and financial account of Thailand. However, money flows in capital and financial account of Thailand are not significantly explained by the differences of interest rates as well the differences of indice stock exchange of Thailand and America, which was mainly due to the study conducted when Thailand was facing an economic crisis. The second part of the study focuses on the comparison of factors affecting money flows in capital and financial account of Thailand between private and government sectors. It was found that economic factors can be used to explain money flows in capital and financial account of Thailand only in private sector, but not in government sector.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้า นายชาญณรงค์ ชัยพัฒน์ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ อรพินท์ นักวิจัยที่ปรึกษาเป็นอย่างสูงที่กรุณาให้คำปรึกษาและชี้แนะในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบพระคุณหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนสนับสนุนให้งานวิจัยชิ้นนี้ประสบความสำเร็จ อาทิ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยที่ให้การสนับสนุนด้านเงินทุนอุดหนุนในการทำวิจัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพที่ให้การสนับสนุนด้านอุปกรณ์และเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยที่ให้การสนับสนุนทางด้านข้อมูล และขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์

สุดท้ายนี้ขอผิดพลาดอันใดที่เกิดจากการศึกษาครั้งนี้ข้าพเจ้าขอภัย และขอน้อมรับในความผิดพลาด

ชาญณรงค์ ชัยพัฒน์

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(4)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
กรอบแนวคิดในการศึกษา	8
ระเบียบวิธีการศึกษา	8
แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	9
นิยามคำศัพท์	10
ขอบเขตการศึกษา	11
บทที่ 2 โครงร่างทางทฤษฎี	12
การทบทวนวรรณกรรม	12
แนวคิดทางทฤษฎี	13
สมมติฐานในการศึกษา	29
บทที่ 3 การเงินระหว่างประเทศ	30
ความหมายของดุลการชำระเงิน	30
การปรับปรุงรายการบัญชีดุลการชำระเงินของประเทศไทย	34
ผลกระทบจากความไม่สมดุลของดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ	36
ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	37
การผ่อนคลายการควบคุมปริวรรตเงินตรา	50
การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ	57

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศของประเทศไทย ปี พ.ศ.2532 – 2544	61
สถานการณ์เศรษฐกิจของประเทศไทย ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ	66
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ	72
แบบจำลองที่ 1 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายเงินในดุลบัญชีเงินทุน ของประเทศไทย	72
แบบจำลองที่ 2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายเงินในดุลบัญชีเงินทุน ของประเทศไทย กรณีภาคเอกชน	74
แบบจำลองที่ 3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายเงินในดุลบัญชีเงินทุน ของประเทศไทย กรณีภาคทางการ	76
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	77
สรุป	77
ข้อเสนอแนะ	79
บรรณานุกรม	81
ภาคผนวก	83
ภาคผนวก ก ข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	84
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ	89
ประวัติผู้วิจัย	96

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ดุลบัญชีเดินสะพัด ดุลบัญชีเงินทุน ดุลการชำระเงิน และผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 – 2544	4
2	เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิภาคเอกชนของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 – 2544	5
3	อัตราแลกเปลี่ยน อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมระหว่างธนาคาร และดัชนีราคาหลักทรัพย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2531 – 2544	6
4	ประเภทของปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ	26
5	ค่าเสมอภาคของเงินบาท ตั้งแต่ปี พ.ศ.2506 – 2521	43
6	เงินทุนเคลื่อนย้ายสุทธิภาคเอกชนและภาครัฐบาล ตั้งแต่ปี พ.ศ.2533 -2544	63

ตารางผนวกที่

1	ข้อมูลของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	86
2	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายเงินในบัญชีเงินทุนของประเทศไทย	90
3	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายเงินในบัญชีเงินทุนของประเทศไทย กรณีภาคเอกชน	92
4	ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการเคลื่อนย้ายเงินในบัญชีเงินทุนของประเทศไทย กรณีภาคทางการ	94

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนแบบ Spot อัตรา Forward อัตราเงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ย	20
2	ลักษณะของธุรกรรม BIBF	56
3	การเคลื่อนย้ายเงินทุนระยะสั้นจากต่างประเทศ	60